

EUROPEISKA INVESTERINGSBANKEN

Europeiska investeringsbanken (EIB) främjar Europeiska unionens målsättningar genom att erbjuda långsiktig projektfinansiering, garantier och rådgivning. EIB stöder projekt både inom och utanför EU. Dess aktieägare är EU:s medlemsstater. EIB innehar aktiemajoriteten i Europeiska investeringsfonden (EIF). Tillsammans utgör de EIB-gruppen.

RÄTTSLIG GRUND

- Artiklarna 308 och 309 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget). Ytterligare bestämmelser om EIB finns i artiklarna 15, 126, 175, 209, 271, 287, 289 och 343 i EUF-fördraget.
- Protokoll nr 5 om Europeiska investeringsbankens stadga och protokoll nr 28 om ekonomisk, social och territoriell sammanhållning, som är fogade till fördraget om Europeiska unionen (EU-fördraget) och fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget).

MÅL

Enligt artikel 309 i EUF-fördraget har EIB till uppgift att bidra till en balanserad och stadig utveckling av den inre marknaden i unionens intresse. EIB ska i alla sektorer av ekonomin underlätta finansiering av projekt som

- syftar till att utveckla mindre utvecklade regioner,
- syftar till att modernisera eller omvandla företag eller utveckla ny verksamhet som inte helt kan finansieras med medel som finns tillgängliga i enskilda medlemsstater,
- är av gemensamt intresse för flera medlemsstater.

EIB ska också bidra till att främja ekonomisk, social och territoriell sammanhållning i unionen (artikel 175 i EUF-fördraget och protokoll nr 28). Dessutom ska EIB bidra till genomförandet av åtgärder utanför EU till stöd för unionens politik för utvecklingssamarbete (artikel 209 i EUF-fördraget). EIB:s verksamhet fokuserar på sex prioriterade områden: klimat och miljö, utveckling, innovation och kompetens, småföretag, infrastruktur och sammanhållning.

RESURSER OCH INSTRUMENT

A. Resurser

För att uppnå sina mål ska EIB framför allt utnyttja sina egna medel och anlita de internationella kapitalmarknaderna (artikel 309 i EUF-fördraget).

1. Egna medel

De egna medlen tillhandahålls av medlemmarna i EIB, dvs. medlemsstaterna (artikel 308 i EUF-fördraget). Varje enskild medlemsstats bidrag till kapitalet fastställs i artikel 4 i EIB:s stadga och beräknas på grundval av medlemsstaternas ekonomiska vikt. Medlemsstaterna kan öka sitt tecknade kapital på frivillig basis. EIB:s totala tecknade kapital uppgår till 248,8 miljarder euro.

2. Kapitalmarknaderna

EIB:s huvudsakliga finansieringskälla är emission av obligationer på de internationella kapitalmarknaderna. EIB är en av de största överstatliga långgivarna i världen. För att få tillgång till kostnadseffektiv finansiering är det viktigt att ha en utmärkt kreditvärdighet. De stora kreditvärderingsinstituten ger det högsta kreditbetyget till EIB, vilket återspeglar kvaliteten på EIB:s låneportfölj. EIB finansierar vanligtvis en tredjedel av varje projekt, men stödfinansiering kan uppgå till 50 procent.

B. Instrument

EIB utnyttjar ett brett spektrum av olika instrument, men huvudsakligen lån och garantier. Andra mer innovativa instrument av olika slag och med högre riskprofil har dock utvecklats. Ytterligare instrument kommer att utvecklas i samarbete med andra EU-institutioner. Finansiering från EIB kan också kombineras med finansiering från andra EU-källor (bland annat EU-budgeten), en process som kallas "blending". Förutom att finansiera projekt fungerar EIB också som rådgivare.

Utlåning sker framför allt i form av direkta eller förmedlade lån. Direkta lån omfattas av vissa villkor, till exempel måste den totala investeringskostnaden överstiga 25 miljoner euro, och lånet kan endast täcka maximalt 50 procent av projektkostnaderna. Förmedlade lån består av utlåning till lokala banker eller andra förmedlare som i sin tur stöder slutmottagaren. Huvuddelen av utlåningen sker inom EU.

Utöver sina mer traditionella utlåningsverksamheter använder EIB också blandfinansieringsinstrument för att blanda sina lån med bidrag från offentliga organ eller filantropiska organisationer.

STYRNING OCH STRUKTUR

A. Styrning

EIB är en egen juridisk person, i enlighet med artikel 308 i EUF-fördraget. EIB ska ledas och förvaltas av ett råd, en styrelse och en direktion. En revisionskommitté kontrollerar bankens verksamhet.

Bankens råd består av ministrar utsedda av medlemsstaterna. Det ska fastställa allmänna riktlinjer för bankens kreditpolitik och se till att dessa riktlinjer följs. Det ska bland annat

- besluta huruvida det tecknade kapitalet ska höjas,
- fastställa de principer som ska gälla för finansieringsverksamheten inom ramen för bankens uppgifter,
- fatta beslut om att bevilja finansiering för investeringsverksamhet som helt eller delvis ska genomföras utanför EU och
- godkänna styrelsens årsrapport, den årliga balansräkningen och resultaträkningen samt EIB:s arbetsordning.

Styrelsen består av 28 ledamöter och 31 suppleanter. Styrelseledamöterna utses av EIB-rådet för en mandatperiod på fem år. Varje medlemsstat nominerar en ledamot och en ledamot nomineras av kommissionen. Styrelsen ska besluta om att bevilja finansiering, särskilt i form av lån och garantier, ta upp lån, fastställa räntesatserna för beviljade lån samt provisioner och andra avgifter. Styrelsen ska se till att banken förvaltas enligt sunda principer. Den ska se till att banken leds i överensstämmelse med bestämmelserna i fördragen, stadgan samt de allmänna riktlinjer som fastställts av EIB-rådet.

Direktionen består av en ordförande och åtta vice ordförande, vilka på förslag av styrelsen ska utses av EIB-rådet för en tid av sex år. Deras mandat kan förnyas. Direktionen ska, under ordförandens ledning och under styrelsens kontroll, ansvara för bankens löpande verksamhet. Den ska förbereda styrelsens beslut och se till att dessa beslut verkställs.

Revisionskommittén ska bestå av sex medlemmar som utses av EIB-rådet. Den ska varje år undersöka om bankens verksamhet bedrivits enligt gällande regler och om räkenskaperna förts i föreskriven ordning.

B. Struktur

EIB-gruppen inrättades 2000 och består av EIB och Europeiska investeringsfonden (EIF). EIF inrättades 1994 som ett offentligt-privat partnerskap med tre huvudsakliga aktieägargrupper: EIB som majoritetsägare med 62,2 procent, kommissionen (30 procent) och flera offentliga och privata finansinstitut (7,8 procent). EIF tillhandahåller olika former av riskkapitalinstrument, t.ex. venturekapital. EIF:s utlåningsfokus ligger på små och medelstora företag och den utnyttjar en rad innovativa instrument i syfte att förbättra tillgången till finansiering för små och medelstora företag.

EN INVESTERINGSPLAN FÖR EUROPA

Sedan den globala ekonomiska och finansiella krisen bröt ut har investeringsnivåerna i EU varit låga. Kommissionens meddelande [En investeringsplan för Europa](#) ger riktlinjer för hur man kan stimulera investeringar i EU, skapa sysselsättning och främja långsiktig tillväxt och konkurrenskraft. I detta syfte [antogs](#) förordning (EU) 2015/1017 om Europeiska fonden för strategiska investeringar (Efsi) den 25 juni 2015.

Efsi syftade till att generera privata investeringar genom att mobilisera offentliga medel och skapa en investeringsvänlig miljö. En första EU-garanti på 16 miljarder euro till EIB tillsammans med ett anslag på 5 miljarder euro från EIB själv användes för att mobilisera privata investeringar, och i mitten av 2018 hade Efsi överskridit sitt mål att generera ytterligare 315 miljarder euro för investeringar i EU.

Genom förordningen om Efsi inrättades också Europeiskt centrum för investeringsrådgivning (EIAH), vars mål var att tillhandahålla rådgivning och tekniskt stöd för kartläggning, förberedelse och utveckling av investeringsprojekt.

I december 2017 [antogs](#) den så kallade Efsi 2.0-förordningen, som trädde i kraft den 1 januari 2018. Genom förordningen förlängdes löptiden för Efsi (fram till slutet av 2020) och ytterligare förbättringar gjordes av fonden och EIAH, med målet att mobilisera 500 miljarder euro i ytterligare finansiering för investeringar.

INVESTEU

InvestEU-programmet [antogs](#) i mars 2021 som efterföljare till investeringsplanen för Europa och sammanför Efsi och 13 andra EU-finansieringsinstrument. Det är inriktat på fyra huvudsakliga politikområden (hållbar infrastruktur; forskning, innovation och digitalisering; små och medelstora företag; sociala investeringar och kompetens) och har som mål att mobilisera 372 miljarder euro i ytterligare investeringar mellan 2021 och 2027. Programmet består av InvestEU-fonden, InvestEU:s rådgivningscentrum och InvestEU-portalerna.

Det blir möjligt för medlemsländerna att utnyttja InvestEU för att genomföra sina återhämtnings- och resiliensplaner inom ramen för faciliteten för återhämtning och resiliens.

EU:S "KLIMATBANK"

I juni 2019 uppmanade Europeiska rådet EIB att "intensifiera sina insatser till stöd för klimatåtgärder". EIB svarade i november 2019 med en ny klimatstrategi och energiutlåningspolitik.

EIB har åtagit sig att bringa all sin finansieringsverksamhet i överensstämmelse med målen i Parisavtalet. EIB kommer särskilt att öka andelen investeringar relaterade till klimatåtgärder och miljöhållbarhet till 50 procent senast 2025. EIB slutade finansiera projekt som rör fossila bränslen i slutet av 2021.

EIB:s nya energiutlåningspolitik, som kommer att styra dess verksamhet inom energisektorn, bygger på följande fem principer:

- Prioritera energieffektivitet i syfte att stödja EU:s nya mål enligt EU:s direktiv om energieffektivitet.
- Möjliggöra en utfasning av fossila bränslen genom ökat stöd till teknik med låga eller inga koldioxidutsläpp, i syfte att uppnå en andel förnybar energi på 32 procent i hela EU senast 2030.
- Öka finansieringen av decentraliserad energiproduktion, innovativ energilagring och e-mobilitet.

- Säkerställa de nätinvesteringar som är nödvändiga för nya intermittenta energikällor som vindkraft och solenergi, samt stärka gränsöverskridande sammanlänkningsnät.
- Öka effekterna av investeringar till stöd för energiomställning utanför EU.

INSATSER I FÖRBINDELSE MED COVID-19-KRISEN

Som en del av EU:s insatser i förbindelse med de ekonomiska konsekvenserna av covid-19-krisen inrättade EIB en garantifond på 25 miljarder euro för att ge EIB-gruppen möjlighet att öka sitt stöd till företag i alla medlemsstater genom att mobilisera ett ytterligare belopp på upp till 200 miljarder euro.

Detta kom utöver ett omedelbart stödpaket på upp till 40 miljarder euro, som bestod av

- särskilda garantiordningar för banker baserade på befintliga program, för omedelbart genomförande, för att mobilisera upp till 20 miljarder euro i finansiering,
- särskilda likviditetslinor för banker för att säkerställa ytterligare 10 miljarder euro i rörelsekapital för små och medelstora företag och midcap-företag,
- särskilda program för köp av värdepapper med bakomliggande tillgångar som ger bankerna möjlighet att överföra risker på portföljer för lån till små och medelstora företag, och som mobiliserar ytterligare 10 miljarder euro i stöd.

SVAR PÅ DEN RYSKA INVASIONEN AV UKRAINA

EIB:s verksamhet med anknytning till Ukraina inleddes 2007. EIB verkar i Ukraina i linje med den europeiska grannskapspolitiken, det östliga partnerskapet och andra bilaterala EU-avtal. Sedan den ryska invasionen av Ukraina har EIB ökat sitt stöd. Finansieringen från instrumentet syftar till att hjälpa Ukraina att åtgärda skador på infrastruktur, återupprätta kommunala tjänster och stödja brådskande energieffektivitetsåtgärder inför de kalla årstiderna. EIB har dessutom samordnat donationer för humanitärt bistånd. Man prioriterar katastrofhjälp till människor som drabbats av konflikten i Ukraina och dess grannländer.

EUROPAPARLAMENTETS ROLL

I enlighet med artikel 308 i EUF-fördraget ska parlamentet höras när EIB:s stadga ändras. EIB är direkt ansvarig inför medlemsstaterna. Banken har inga formella rapporteringsskyldigheter gentemot parlamentet och är inte heller ansvarig inför parlamentet. I en gest av god vilja accepterar dock EIB:s ordförande inbjudningar att inställa sig i kammaren och vid relevanta utskottssammanträden i parlamentet, och EIB är öppen för frågor från ledamöter av Europaparlamentet.

Varje år ser [budgetkontrollutskottet \(CONT\)](#) över EIB:s verksamhet och lägger fram ett betänkande vid ett plenarsammanträde till vilket EIB:s ordförande är inbjuden.

Enligt den gällande förordningen ska parlamentet godkänna utnämningen av Efsis verkställande direktör och vice verkställande direktör. De årliga anslagen från EU-budgeten med avseende på garantifonden ska godkännas av parlamentet och rådet inom ramen för det årliga budgetförfarandet.

Parlamentet var som medlagstiftare involverat i antagandet av Efsi och InvestEU.
Mer information om detta ämne finns på webbplatsen för [utskottet för ekonomi och valutafrågor](#).

Christian Scheinert
10/2023

